

THEN 1-NA: THLÎR LÂWKNA

Châng thlan: *Thupuan 3:21.*

Thlûr Bing Tûr: Kâr kal ta khân kohhran pasarih zînga thuchah hmasa ber kan en tlâng tawh a. Hê zirlaiah hi chuan, thuchah pahnihna aţanga pasarihna thleng (*Thupuan 2:8–3:22*) kan en thung dâwn a ni.

Hmâwrhmuhna: Kohhran pasarihte hnêna thuchahte hian kum za tam tak chhûnga Pathian mîte a lo fuih phûr tawh ţhîn a. Pathian chuan A mîte tân ţahnemngai takin a thawhsak ngêi a ni tih min hriat nawntûr a. Ani chuan harsatna an tawh zawng zawngte hriain, a lo ngaithla duh tûr apaingte tân thurâwn leh thutiam hlu tak takte a hlui reng a ni.

Zirlai Thupuite: Zirlai leh thupui sawi hawanna hian hêng thupui hmâwrhmuhna min neihtûr:

I. Kohhran Pasarihte Lêţ Zâwna Sawina (*Chiasm*) Chu

Kohhran pasarihte hnêna thuchahte hi Hebrai mîte thil ziah dân hmanga duân chhuah a ni (Hriat chian zâwk nân Zir Zâuna en ang che).

II. Buaina Huna Fuih Phûrna

Kohhran pasarihte hnêna thuchahte hian thlarau lam thila rawihna leh kohhran tinte tâna thutiam hlu tak tak pêk belh zêlna a târ lang.

III. Kristianna Hmasâwnna Ropui Tak leh A Nghawngte

Filadelfia hnêna thuchah khân ramthim bawh kawnga hmasâwnna a târ lang lâwk a. Mahse, chû hmasâwnnaah chuan tûnlaia Kristiante inhumhalhna ang chî hi a hring tel.

IV. Thuatira Hnêna Thuchah A Danglam Bîk

A tângpuiin kohhrante khân thlarau lama hniam zêlna an entîr a. Chûng chu Efesi, Pergamos, leh Sardis hnêna thuchahahte pawh a lo lang a. Mahse, Thuatira hnêna thuchah erawh hi chu kawng hrang hrangin a danglam bîk deuh ta tlat mai a ni.

V. Laodikei leh Khawvêl Chanchin Tâwpna Hun

Laodikei hian Kristian chanchin tâwpna huna kohhran dinhmun a entîr tih hi bung leh châng hrang hrang a tangin a Chiang a ni.

Nuna Bel Tûr: Thuatira hnêna thuchaha Jezebel sawi lan tel a nihna hian, zir laite chu *Thupuan*-a târ lan hmeichhe palîte chungchâng zir zui tûrin chona a siamsak a. Seventh-day Adventist-te pawh anmahni tâna Laodikei thuchah inbel tûra sâwm an ni bawh.

THEN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Kohhran pasarihthe hnêna thuchahte hian inan tlânna an nei a, hmânlai huna lehkathawn ziah dân ang a ni. 1) Isuan an hming lam theuhin thû a hrihl a. 2) Kohhran tin hnênah Mahni inhriattîrin, bung 1-a nihphung târ lan tawh kha a hmang zêl. 3) Kohhran tinte chakna emaw chaklohna lai emaw tak chu a hrihl zêl. 4) Kohhran tinte dinhmun nêna inhmeh tak thurâwn Isuan a pe zêl. 5) Thlarau (âw) ngaichâng tûra ngenna kohhran hnênah a siam zêl. 6) Kohhran tina a hnehtûte tân thutiam(te) pên thuchah a khâr zêl. Kohhran palîna (Thuatira) a tang pasarihna thlenga thuchahte, pangâna leh parukna thûte hi a lêt zâwng an ni tlat thung.

ZIRLAI 3-NA THUPUI PAWIMAWHITE SAWI ZÂUNA:

I. Kohhran Pasarih Lêt Zâwnga Sawina (*Chiasm*) Chu

Kohhran pasarih hnêna thuchahte kalhmang hian Hebrai mîte tih dân a târ lang a. Khawthlang mîte ngaih dân chuan $A + B = C$ a ni a. Hebrai erawh chuan, $A + B = A$ a ni vê thung a. Chutiang hmanga thuziah chu ‘chiasm’ an ti a (Grik hawrawp X [“key” *tia lam tûr*]). Thu ziak mîte chuan rîn bial pap hi ngaihtuahin, a lêt zâwnga sawiin inhnia na bul an ãannaah an lo kîr leh ðîn a. Thu hmasa ber chuan a hnuhnung ber a zûl ðîn. Chutiangin a pahniha pawhin a hnuhnung ber dawttu a zûl a, chutiang chuan a vâwrtâwp chu a tâwpah ni lo vin, a laiah zâwk an dah ðîn a ni. Biak bûk chhônga khâwnvâr dahna pasarih hi chu chutiang thu ziak dân a lêt zâwnga sawina hmanga tih chu a ni kher lo mai thei e.

Smurna hnêna lekhathawn (*a pahniha*) leh Filadelfia hnêna lekhathawn (*a parukna*) hi kawng tam takin an inang a. Thuchahte hi a duhawm lam an ni vê vê. Pergamos hnêna lekhathawn (*a pathumna*) leh Sardis hnêna lekhathawn (*a pangâna*) hi kohhran dinhmun hniam lai tak an ni. Thuatira hnêna lekhathawn (*a palîna leh a laihâwl tak*) hi a dang lêta sei niin, a dang zawngte lakah a danglam bîk tlat mai (*thupui 4-na en la*). Hetianga thurem dân kalhmang aţang hian a hmasa ber leh a hnuhnung ber (*Efesi leh Laodikei*) hi an inkawp bîk tihna a ni. Chû chuan Efesi ang tho vin, Laodikei hian hmangaihna tlâkchhamna a vei tihna a ni.

II. Buaina Huna Fuih Phûrna

Kohhran pasarihte kan han thlîr thuâk hian, hniam lam an pan hret hret angin a lang a, Isuâ vaulâwkna thûte pawh a khûn tial tial bawk. Khâng Efesi leh Surna kohhrante kha kohhran rinawm an nia, Efesi tlin lohna awm chhun pawh hmangaihna kiam ta deuh chu a ni. Mahse, kohhrante hnêna thuchahte kan han bih zui zêl hian, Pargamos aţanga Sardis thlengin, Laodikei kan thlen thlengin a hniam chak hlê a, a tâwpah phei chuan Isuan fakna tûr a hmu ta ngang lo a ni. Filadelfia hnêna thuchah hi a duhawm viau laiin,

kohhran chu Smurna âi chuan a chak lo zâwk a. Efesi hnêna thuchahah, Isuan sim se a ti ngawih ngawih a. Laodikei phei chuan Isuâ luâk a tichhuak hial a ni. Hetiang ƣawngkam hman a nih chhan chu (a nihna tak) kan mitthlâ thiam theih nân a ni.

Mahse hetiang ƣawngkam hmanga sawi a nih hian, kohhran pasarihte tân fuihna thuchah phûrpuiawm ber a ni thung a. Kohhran hmasa ber khân thutiam pakhat: Nunna Thing chu a tiam a. Kohhran pahnihna chuan pahnih: Nunna Lallukhum leh thih hnihna laka chhanchhuahna chu a tiam thung a. A pathumna chuan pathum: Manna Thuhrûk te, Lung Vâr te leh Hming Thar thutiam a dawng a ni. A palîna chuan thutiam palî a dawng a; a pangâna chuan thutiam pangâ; a parukna chuan thutiam paruk a dawng a ni. Kohhran tin khân a hmâa mîte thutiam dawn bâk an dawn belh zêl a; a pasarihna, Laodikei phei chuan thutiam azawnga ropui ber mai: A lalthutthlênga Isua thutpui theihna tûr chu a dawng hiâl a ni.

Kohhrante dinhmun a lo hniam zêl a, Isuâ zilhna pawh a nat tial tial laiin, Isuâ thutiam erawh a pung tial tial sî a. Dinhmun chhe ber tân khân Pathian khawngaihna leh thiltihtheihna chu a ropui ber lawi sî a ni. Nangmâ nunah harsatna i neih chu thûk hlê pawh ni se, Isua Kristâ khawngaihna chuan thil a ti thei ting a ni mai. Hmânlai hun ang tho khân, tûna keinî tân pawh hê thuchah hian thil a la ti thei reng tho a ni!

III. Kristianna Hmasâwnna Ropui Tak leh A Nghawngte

Kan zir lai hian Filadelfia hnêna thuchah hian kum zabi 18 leh 19-na lai vêla Protestant harh tharna ropui tak kha a kâwk tih a târ lang a. Hê harh tharna lo thleng zârah khawvêl puma Chanchin Ƥhâ puang darh tûrin kohhran a chawk phûr a. A rah chhuah pawh Pentekos hnu lama Kristian sâkhaw darh zâu berna a thlen hial a nih kha!

Mahse, hei hian rah chhuah duhawm lo tak a nei vê tho mai. Ramthim rawngbâwltûte (missionary) hmalâkna khân Khawthlang ramten ram dang an awpna bâkah, ram sum dinhmun leh inrêlbâwlna

lamah rah duhawm lo tak a chhuah a. Chutiang a nih avâng chuan Kristian ni lo, sâkhaw dang betu ramte chuan Kristian sâkhua hi Khawthlang ramin ram dang an thuhnua dah leh awp an tumna hmanruâ mai angin an ngaih phah a. Inngaitlâwm, mahni-inphata mi dangte dinhmun châwisânpui tum ang zâwnngin an hmu thei lo. Chutiang ngaih dân chu Kristian ram thenkhatah pawh a hluâr viau mai a, chuvâng chuan mahni lam lo invên kha thupuih an nei ta hial a ni. Hetiang lamah hian, engti kawng pawha ram inrêlbâwlina lama va inhnammhawahna hian nghawng tha lo tak tak a neihphah thîn a ni. Chanchin Tha thuchah hlawhtlinna chu politics leh economic lama mîte thlâwpnaa inngat a ni lo. A tîra Isua ruâhmanna: “Ka thiltihtheihna hi chak lohnaah asin tihfamkimin a awm” (2 Korin 12:9, NIV) tih lamah hian kan kîr leh zâwk tûr a ni.

IV. Thuatira Hnêna Thuchah A Danglam Bîk

A hmâa kan sawi tâk ang khân, *Thupuan* bûa kohhrante hian thlarau lamah hniam lam an pan zêl a. Chutiang a nihzia chu Efesi, Pergamos, Sardis hnêna thuchahahte khân Chiang takin a lang a. Mahse, Thuatira hnêna thuchah erawh chu a hmâa thil kal zêl dân kalh zâwnng tak thuchah a ni vê thung a. A hmasa berin, Thuatira hnêna thuchah hi a dang parukte lêt vêt hiala sei a ni tlat mai. Chutiang taka sei a nihna pawh chuan a lailum luahtu a nihna chu phur chhuakin, tihduhdahna hun rei tak chhûnga Kristian chanchin a târ lang a ni. Pahnihnaah, Thuatira kohhran chhûngah mi rinawm zui zêl an awm a, Pathian mîte tâna hun khirh lai, khâng Elija hun angahte Pathian mi rinawm ‘a la bâng’ (*en tûr 1 Lalte 19:18.*) an awm ang deuh kha a ni.

Pathumna, Thuatira chauh hi a ni Isuan “I thiltih hnuhnung berte chu a tîra mi kha a khûm” (*Thupuan 2:19, ESV*) tia a fak ni. Kohhran dang zawngte kha chu an hniam tial tial emaw, an nung chang chang emaw an nih laiin, Thuatira hi chuan hmâ a sâwn bîk tlat mai. Kohhran pasarihte lai taka awm a ni bawk a, hê thuchah

lâwmawm hian Pathianin mîte chu kalsualna lak ațanga hruai chhuakin, Isuâ lo kal lehna atân kohhran a buatsaih tih a kâwk a ni. Setanan Pathian hnung zuitûte tizâm leh kalpêntîr tuma a hêk laiin, Isua leh Thlarau Thianghlim chuan fuîh phûr leh tidam tûrin an zilh vê thung thîn a ni.

V. Laodikei leh Khawvêl Chanchin Tâwpna Hun

Keini Seventh-day Adventist-te hian, Laodikei hnêna thuchah hi keini tâwpna huna mîte tân kan bel deuh ber thîn. Chutiang a nih a chiâna pakhat chu *Thupuan 3:18* leh *Thupuan 16:15* thu inzawm dân hi a ni. Bible-a châng eng dangah mah a thu pawimawh palî lai hetiang inthuhmun hi a awm vê lo. An pahnih hian Grik ẵwnga ‘hmû’ sawina (Grik: *blepô*), “silhfêna thum” (Grik: *himation*), “zahna” (Grik: *aischunê*, *aschêmosunê*), leh “saruaakna” (Grik: *gumnotês*, *gumnos*) thû a chuang a. Thu inzûl tak an ni. A châng lai vêl takah hian Armageddon chungchâng sawi a ni a (*Thupuan 16:14–16*), Laodikei ẵwnga tâwpna hun atâna invêng-fimkhur tûra kohna pawh a tel (*Thupuan 16:15* leh *Thupuan 3:18* khaikhin la). Hê kohna hian Laodikei hian khawvêl chanchin tâwpna âi a awm tih a tichiang a ni.

THEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

❶ *Thupuan* bû-ah hian hmeichhe chi hrang eng zât nge târ lan ni a, a bu thuchahah eng enge an târ lan theuh? *Thupuan*-ah hian hmeichhe palî târ lan an ni a, pahnih chu a ẵa lam zâwng niin, pahnih chu a chhe lam entîrna an ni thung. A hmasa ber chu Jezebeli, Thuatira-a mi rinawmte dodâltu ber chu a ni (*Thupuan 2:20–23*). A pahnihna chu *Thupuan 12*-a Pathian ngaihsaktu hmeichhia kha a ni (*Thupuan 12:1, 2, 5, 6, 14–17*). A pathumna chu nawhchizuar Baulon a ni (*Thupuan 17:1–7, 16*). A palîna chu Berâmno mo chu a ni (*Thupuan 19:7, 8*). An palî hian a ẵa zâwng emaw, chhe zâwng emawa kohhran nêna inzawmna nei vek an ni. Thuatira dodâltu Jezebeli khân nawhchizuar Babulon chêt

dân tûr angin a lo che tawh a, puithiam lal angin a inthuum a (*Thupuan 17:4*). Thuatira hun hmasa lam khân Hun Laitâ lo awh ta se, milim pahnihte chu an inkûngkaih hnâi hlê tihna a ni ang. Krista dodâlna hian Kristian hmâithinghâwng an vuah châwk a ni.

Chutiangin, *Thupuan 12*-a hmeichhia pawh hian khawvêl chanchin pum puia Pathian mi rinawmte âi a awh a. *Thupuan 19:7*, *8*-a Berâmno mo hian khawvêl chanchin tâwpna huna Pathian mi rinawmte, Jerusalem Thar hmanga entîr âi chu a awh vê thung. Chutiang chuan *Thupuan 17*-a hmeichhia hian Pathian dodâltu zawng zawngte, a bîkin sâkhaw thuneihna, sorkar chakna nêna tângrua a, tâwpna huna Babulon la ni tûr chu a entîr a ni. *Thupuan*-a “Hmeichhia” hian Krista zuitûa inchnhâlte a entîr a, an inchnhâl ang a taka an nunpui dân chuan an nihna a hril hlê sí a ni.

❶ Engtin nge Seventh-day Adventist-te hian *Thupuan 3:18–21*-a thuchah hi mahni an inbel dân tûr ni ang? Hêng chângah hian kan zâa tân eng zir lai zir tûr nge awm? Rangkachak hian Pathian mithmuha kan hlutzia a entîr a, chutiangin rinna pawh, hêng hian thlit fîm leh tih thianghlimna an palflang a ngai thîn. Silhfên vâh hian Kristâ felna min pêk chu a entîr a. Mit na damdâwi hian Krista kan mamawhzia hriatna min neih tîrtu tûr thlaraulam mit vârna a entîr a. A tûl angin Isuan a thunun tho nân (*Thupuan 3:19*), Amah zui tûrin Isuan tû mah a nawrlui ngai lo. Aw nêh takin a sâwm a, thutlûkna chu keinî siam tûr a ni (*Thupuan 3:20*). Kan duha kan lâk theih tûrin thutiam zawng zawngte chu min hlui a. Kan thinlunga rorêl leh hnehsak tûra Isua kan sâwm chuan (*Thupuan 3:21*), A lalthutthlêng kan la tângmpui vê ang. Meia fiah tawh rangkachak angin, Pathianin keimahnia hlutna awm chu a hmû a ni.

❷ Hmân lai khawpui, Pathian ngaihsak lohna hmuna Kristiante rinawm taka an awm tih hriatna tângin eng fuihna thû nge kan lâk chhuah theih ang?

ZÎNGA HLIMNA

By Gorata Obonetse

NI KHAT chu, Seventh-day Adventist lehkhabu zuar (LE) hian Botswana ram kan kawngkâ a rawn kik dat dat a. A lehkhabu zawrhte chu ka nû chuan a tuipei viau mai a, tichuan Pi White-i lehkhabu ziah pathum: *Thalaite Hnêna Thuchah te, Chatuan Nghahfâk te leh, Indona Ropui leh King James Bible chilh kawpte chu a lei a. Kâr lohah Adventist biak ina inkhâwmin, baptisma a chang zui ta thuai a.*

Hê thil hi pâwl riat ka zir lai, high sikul kal ka ngaihtuah vê mêk laia lo thleng a ni.

Kan khua Mahalapye, motora dârkâr hnih leh a chanvê vêl tlân ngâia hlâa awm, Adventist boarding school, Eastern Gate Academy-a min luhtîr ngêi a duh avângin ka nû chuan chaw ngheiin min tawngt'ai sak ngat ngat t'hin a. Mahse, ka pa chuan a duh lo thung a, "Zirna sênso tûr sum kan nei lo," a ti tlat a.

Ka nû chu a beidawng mai b'ik chuang lo va, tawngt'aiin a d'îl chhunzawm zêl thung a. Kei pawhin ka tawngt'aipui vê t'hin a. Tlâi leh zân lamahte pawh kan d'îl zêl a ni.

Mahse, ka pa chuan a ngaih dân a sawh sawn mai chuâng lo, tichuan khaw danga sorkar boarding sikulah chuan pâwl kuâ chu ka lût a. Chû hmuna lehkha zir chu a harsa khawp mai. Sikul naupang t'henkhatin ruihhlo tih an chîng a, zu ruih chîng tâwk an awm bawk a. Zirtîrtûte pawhin home work kan tih leh tih loh pawh an engto lo va, kan nû leh pâten kan sikul fee an pêk phawt hi chuan an lungâwi mai niin a lang.

Chû sikula kum hnih ka luh tâk hnû chuan, tâwk hlêin ka hre ta a. Ka pâ hnênah chuan Adventist sikula min luhtîr tawh tûrin ka ngên a.

Ani lah chuan, "Ni lo ve," a ti hmiah mai sî.

Chû mi zân chuan ʔap chungin ka ʔawngʔai a. Eastern Gate Academy lama luh vê ka duh êm avângin LALPÂ ʔanpuina ka dîl a. Ka nû hnênah ka sawipui bawk a, ani chuan *Sâm 30:5* thû: “ʔahna hi riak tûrin tlai lamah a lo lût thei a, zîngah erawh chuan hlimna a lo thleng ʔhîn,” tih thû kha min hrih a.

Chû châng chuan beiseina thar min siam a.

A hnû thla hnih, nipui chawlh a lo tâwp dâwn vêlah, ka pâ hnênah Adventist sikula min luhtîr tûrin ka ngên leh a.

Ani chuan, “A ʔhâ a lâwm,” tiin min chhâng a.

LALPÂ hnênah lâwmthû ka sawi a! Chuta chin chu LALPA hi ʔawngʔaina chhângtu a ni tih ka hre chho ta zêl a. Rinna kan neih a, A thû kan âwih phawt chuan, engkim mai hi Amâ min ruâhmansak angin a thleng chho zêl ʔhîn a ni.

Tûnah chuan kum 16 mî ka lo ni vê ta a, hê sikula ka zir tâwpna tûr kum a lo ni ta. Heta ka zir chhuah hnû chuan medical doctor ni tûra zir zawm zêl ka tum a ni.

Ka pâ tih loh, chhûngkuain, ka û tlangvâl pahnihte bâkah, hmeihhe lamte pawhin Adventist Kohhran chu kan zawm tâng vek tawh a. Ka pa leh kan sikul tân hian min lo ʔawngʔaipui vê zêl ang che u.

Eastern Gate Academy leh kum 2015 Thirteenth Sabbath Thawhlawm hmanga dîn, kum 2017-a hawn thar, Eastern Gate Primary School hi compound thuhmunah an awm a. Thawhlawmte phal taka in thawh ʔhinna zârah khawvêl hmun hrang hrangah Adventist education kalpui theih a nih avâng hian in chungah kan lâwm êm êm a ni.